

EMN Suomen konferenssi 2024

Välitilassa? Ukrainan sotaa paenneiden tulevaisuus Euroopassa ja Suomessa

27.11.2024

Helsinki, Hotel Arthur (Juhlasali)

Ohjelma

Konferenssikielät: suomi ja englanti (tulkkaus suomi–englanti ja englanti–suomi)

9.00 – 9.30 Ilmoittautuminen ja aamukahvi

9.30 – 9.50 Tervetuliaissanat, **Rafael Bärlund**, EMN Suomen johtaja

Konferenssin avaus, työministeri **Arto Satonen**

9.50 – 10.40 Keynote: *The Future of Temporary Protection Beneficiaries in Finland and the EU*, **Dr. Meltem Ineli Ciğer**, kansainvälisen oikeuden apulaisprofessori, Suleyman Demirel -yliopisto

10.40 – 11.00 Kommenttipuheenvuoro: **Csilla Völgyi**, Euroopan komissio, muuttoliike- ja sisäasioiden pääosasto

11.00 – 11.30 Tilapäistä suojelua käsittelevien EMN-julkaisujen esittely

- EMN-tutkimus: *The application of the Temporary Protection Directive*, **Jutta Saastamoinen**, erityisasiantuntija, EMN Suomi
- EMN/OECD Inform: *Labour market integration of beneficiaries of temporary protection from Ukraine*, **Dr. Ave Lauren**, Migration Policy Expert, OECD

EUROOPAN MUUTTOLIIKEVERKOSTO

Maahanmuuttovirasto
PL 10, 00086 MAAHANMUUTTOVIRASTO
puh. 0295 430 431
faksi 0295 411 720
www.emn.fi

EUROPEISKA MIGRATIONSÄTVERKET

Migrationsverket
PB 10, 00086 MIGRATIONSVERKET
tfn 0295 430 431
fax 0295 411 720
www.emn.fi

EUROPEAN MIGRATION NETWORK

Finnish Immigration Service
P.O.Box 10, 00086
FINNISH IMMIGRATION SERVICE
tel. +358 295 430 431
fax +358 295 411 720
EMN <http://ec.europa.eu/emn>

- 11.30 – 11.50 Kommenttipuheenvuoro: **Dr. Arseniy Svynarenko**, sosiologi ja nuorisotutkija, Nuorisotutkimusseura ry
- 11.50 – 12.00 Keskustelua aamupäivän aiheista
- 12.00 – 13.00 **Lounas**
- 13.00 – 13.20 Ukrainalaiset vastaanottojärjestelmässä ja kuntiin siirtyminen, **Elina Nurmi**, johtaja, vastaanottopalveluiden osasto, Maahanmuuttovirasto
- 13.20 – 13.40 *Toimenpideohjelma Ukrainasta paenneiden auttamiseksi vuosille 2024–2027*, **Susanna Piepponen**, erityisasiantuntija, työ- ja elinkeinoministeriö
- 13.40 – 14.00 Kommenttipuheenvuoro: **Tanja Mustonen**, Ukraine Help Center - apukeskusten pääkoordinaattori, Ukrainalaisten yhdistys Suomessa ry
- 14.00 – 14.30 **Kahvitauko**
- 14.30 – 16.00 Paneelikeskustelu: Ukrainalaisten kotoutuminen ja työllistyminen Suomessa, moderaattorina **Anniina Luotonen**, tuottaja, Yle
- Panelistit:
- **Dr. Arseniy Svynarenko**, tutkija, Nuorisotutkimusseura ry
 - **Ruslana Kuisma**, toimitusjohtaja, RVK Palvelut Oy
 - **Susanna Piepponen**, erityisasiantuntija, työ- ja elinkeinoministeriö
 - **Olga Silfver**, asiakkuuspäällikkö, Työllisyys Espoo, Espoon kaupunki
- 16.00 – 16.15 Konferenssin päätössanat, **Rafael Bärlund**, EMN Suomen johtaja

EMN Suomen konferenssi 2024

Välitilassa? Ukrainan sotaa paenneiden tulevaisuus Euroopassa ja Suomessa

Ukrainalaisten liikkuvuus EU-maissa on aina ollut aktiivista, mutta Venäjän 24.2.2022 aloittama hyökkäyssota muutti monen ukrainalaisen suhteen kotimaahansa ja muuhun Eurooppaan.

Syyskuun alussa 2024 EU-alueella oli noin 4,4 miljoonaa tilapäistä suojelua saavaa ukrainalaista. Suomessa ukrainalaiset ovat jättäneet yhteensä noin 75 000 tilapäisen suojelun hakemusta. Tällä hetkellä Suomessa on noin 46 000 tilapäistä suojelua saavaa ukrainalaista, loppujen arvioidaan joko palanneen Ukrainaan tai siirtyneen muualle EU-alueelle.

Sodan pitkittyessä osalle ukrainalaisista EU-maista on tullut jo uusi koti, Suomi mukaan lukien¹. On siis mahdollista, että ukrainalaisista tulee yksi Suomen ja monen muun EU-maan suurimmista vähemmistöistä. EU-maiden onkin jo nyt pohdittava tilapäistä suojelua saaneiden siirtymää muihin pidempiaikaisiin laillisiin statuksiin sekä alettava katsoa kotoutumista laajemmin. Toisaalta, samaan aikaan jäsenmaiden on huomioitava, että osa saattaa kotoutumisen jälkeen silti palata Ukrainaan.

Sisäministeriön teettämän selvityksen² mukaan Suomeen pakolaisina helmikuun 2022 jälkeen saapuneet ukrainalaiset ovat tyytyväisiä elämäänsä Suomessa ja aiempaa kiinnostuneempia jäämään Suomeen. Kyselyn avovastauksissa tuli ilmi, että epävarmuus oleskelun jatkosta kuitenkin aiheuttaa vastaajissa huolta ja heijastuu myös halukkuuteen hakea kotikuntaa sekä integroitua Suomeen. Myös muualla Euroopassa kotoutumishalukkuuteen on vaikuttanut tilapäistä suojelua saavien henkilöiden usko, että heidän tilanteensa on väliaikainen, ja heidän toiveenaan on palata Ukrainaan olosuhteiden salliessa.

Moni ukrainalainen elää nyt eräänlaisessa välitilassa, jossa vastaanottavan maan kotoutustoimet tähtäävät sikäläiseen yhteiskuntaan integroitumiseen. Esimerkiksi Hallituksen 2024 julkaistun

¹ [Ukrainalaisten halussa oppia suomea tapahtui muutos – Miksi ukrainalaisille on tärkeää opiskella suomen kieltä? | HS.fi](#)

² [Selvitys Suomeen paenneiden ukrainalaisten tilanteesta julkaistu - Valtioneuvosto](#)

toimenpideohjelman³ mukaan Suomi tukee aktiivisesti ukrainalaisten siirtymistä kuntiin osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Samalla Ukraina kuitenkin itse edellyttää kansalaisiltaan osallistumista oman yhteiskuntansa toimintoihin ja toivoo kansalaistensa palaavan⁴. Esimerkiksi moni lapsi eri EU-maissa on joutunut käymään koulua sekä vastaanottavassa maassa, että Ukrainaan etänä. Lisäksi ukrainalaisten oppilaiden motivaatiota opetella suomen kieltä on heikentänyt odotus nopeasta kotiinpaluusta⁵.

Välitilan kokemukseen liittyvät olennaisesti kotoutumisen haasteet: Euroopan muuttoliikeverkoston tutkimuksessa *The application of the Temporary Protection Directive: Challenges and good practices in 2023* EMN-jäsenmaat raportoivat, että tilapäistä suojelua saaville henkilöille on ollut vaikea löytää pidempiaikaisia ratkaisuja muun muassa asunnon, työmarkkinamahdollisuuksien tai koulutuksen järjestämisessä. Lisäksi EMN:n jäsenmaiden yleisimmin mainitsemat esteet palvelujen tarjoamisessa ukrainalaisille olivat kielelliset ja kulttuuriset erot.

Myös haasteet työmarkkinoille integroitumisessa ovat olennainen osa välitilan kokemusta; Euroopan muuttoliikeverkoston inform-sarjan vertailuraportin *Labour market integration of beneficiaries of temporary protection from Ukraine* mukaan tilapäistä suojelua saaneet ovat työskennelleet vastaanottajamaissa pääasiassa seuraavilla aloilla: Majoitus- ja ravitsemistoiminta, hallinto- ja tukipalvelutoiminta, teollisuus, tukku- ja vähittäiskauppa sekä rakentaminen. Nämä alat eivät kuitenkaan välttämättä vastaa tilapäistä suojelua saaneiden henkilöiden aiempaa asiantuntemusta tai koulutusprofiilia.

Ammattitaitojen yhteensopimattomuus onkin yksi merkittävä kotoutumisen haaste jäsenmaissa. Raportin mukaan suuri osa tilapäistä suojelua saaneista on korkeasti koulutettuja (joidenkin vastaanottavien maiden tietojen mukaan yli 60 prosenttia on suorittanut korkea-asteen koulutuksen). Monesti työt vastaanottavissa maissa eivät kuitenkaan vastaa heidän koulutustasoaan ja aiempaa kokemusta.

³ Työ- ja elinkeinoministeriö 14.6.2024, Hallituksen toimenpideohjelma tukee ukrainalaisten työllistymistä ja asettautumista Suomessa, <https://tem.fi/-/hallituksen-toimenpideohjelma-tukee-ukrainalaisten-tyollistymista-ja-asettautumista-suomessa>

⁴ [Ukraine wants EU's next migration rules to encourage returns – POLITICO](#)

⁵ YLE 22.5.2024, [Ukrainalaisten lasten motivaatio opiskella suomen kieltä on koetuksella – syynä toive nopeasta kotiinpaluusta | Kymenlaakso | Yle](#)

Euroopan unionin
rahoittama

Euroopan muuttoliikeverkoston Suomen yhteyspisteen kansallisessa konferenssissa 2024 tarkastellaan ukrainalaisten tilannetta Suomessa ja EU-maissa nyt ja lähitulevaisuudessa ja pureudutaan kotoutumisen haasteisiin tilanteessa, missä pakolainen löytää itsensä kahden maan välistä. Konferenssin tavoitteena on edistää vuoropuhelua eri tahojen välillä ja löytää uusia näkökulmia siihen, miten tukea pakolaisia kotoutumisen ja paluun välitilassa.

Konferenssissa kuullaan esityksiä pohjautuen Euroopan muuttoliikeverkoston julkaisuihin *Labour market integration of beneficiaries of temporary protection from Ukraine* sekä *The application of the Temporary Protection Directive: Challenges and good practices in 2023*. Lisäksi kuullaan niin kotimaisten kuin kansainvälistenkin asiantuntijoiden, sekä ukrainalaisten itsensä kommentteja raportteihin.

Konferenssin toinen puolisko koostuu paneelikeskustelusta, jossa pohditaan miten Suomessa (ja Euroopassa) tulisi lähitulevaisuudessa järjestää ukrainalaisten siirtymä pysyviksi Euroopan maiden asukkaiksi, ja toisaalta edesauttaa halukkaiden paluuta Ukrainaan jälleenrakennuksen koittaessa.

Tietoa EMN:stä

Euroopan muuttoliikeverkosto (European Migration Network, EMN) perustettiin Euroopan unionin neuvoston päätöksellä 14.5.2008. Euroopan unioni rahoittaa Euroopan muuttoliikeverkostoa. EMN tuottaa ajantasaista, puolueetonta, luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa maahanmuutto- ja turvapaikka-asioista verkoston jäsenmaissa politiikan suunnittelun tueksi Euroopan unionissa. EMN levittää keräämäänsä ja analysoimaansa vertailutietoa päätöksentekijöiden ja viranomaisten lisäksi myös laajalle yleisölle.

EUROOPAN MUUTTOLIIKEVERKOSTO

Maahanmuuttovirasto
PL 10, 00086 MAAHANMUUTTOVIRASTO
puh. 0295 430 431
faksi 0295 411 720
www.emn.fi

EUROPEISKA MIGRATIONSNETVERKET

Migrationsverket
PB 10, 00086 MIGRATIONSVERKET
tfn 0295 430 431
fax 0295 411 720
www.emn.fi

EUROPEAN MIGRATION NETWORK

Finnish Immigration Service
P.O.Box 10, 00086
FINNISH IMMIGRATION SERVICE
tel. +358 295 430 431
fax +358 295 411 720
EMN <http://ec.europa.eu/emn>

EMN Suomen konferenssi 2024

Välitilassa? Ukrainan sotaa paenneiden tulevaisuus Euroopassa ja Suomessa

Puhujien esittelyt

Rafael Bärlund, EMN Suomen johtaja

Rafael Bärlund on toiminut EMN-verkoston Suomen yhteyspisteessä sen perustamisesta 2008 lähtien, ensin ylitarkastajana ja tammikuusta 2021 lähtien tulosalueen johtajana. Hän on myös EMN-verkoston viestintätyöryhmän toinen puheenjohtaja. Sitä ennen Bärlund on työskennellyt Maahanmuuttovirastossa suunnittelijana, Intian suurlähetystössä maahanmuuttoviranomaisena sekä Kansainvälisessä työjärjestössä (International Labour Organization, ILO) Genevessä external collaborator -työtehtävissä. Koulutukseltaan Bärlund on valtiotieteiden maisteri.

Arto Satonen, työministeri

Arto Satonen on Petteri Orpon hallituksen työministeri. Hän on ollut kansanedustajana vuodesta 2003 lähtien. Aiemmin Satonen on toiminut eduskunnan varapuhemiehenä ja Kokoomuksen eduskuntaryhmän puheenjohtajana. Lisäksi hän on ollut suuren valiokunnan, työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan sekä liikenne- ja viestintävaliokunnan puheenjohtaja. Ennen kansanedustajuutta Satonen toimi grilliyrittäjänä ja kansantaloustieteen opettajana. Koulutukseltaan Satonen on yhteiskuntatieteiden maisteri.

Meltem İneli Ciğer, kansainvälisen oikeuden apulaisprofessori, PhD

Apulaisprofessori Meltem İneli Ciğer on erikoistunut pakolais- ja muuttoliikelainsäädäntöön. Hän on kirjoittanut teoksen *Temporary Protection in International Law and Practice* ja ollut toimittamassa *EU Responses to the Refugee Displacement from Ukraine* -teosta. İneli Ciğer tekee yhteistyötä EUI MPC:n kanssa ja on toiminut konsulttina Euroopan neuvostossa, EMN:ssä, ICMPD-järjestössä ja IOM:ssä. Hän kuuluu *International Journal of Refugee Law'n* toimitusneuvostoon. Viime aikoina İneli Ciğer on työskennellyt tilapäisen suojelun tulevaisuuden, massaliikkeiden hallinnan ja EU Crisis Regulation -lainsäädännön parissa.

Csilla Völgyi, Euroopan komissio, muuttoliike- ja sisäasioiden pääosasto

Csilla Völgyi työskentelee Euroopan komission muuttoliikkeen hallinnan yksikössä, jossa hän osallistuu tilapäisen suojelun direktiivin toimeenpanoon ja "10-Point Plan for stronger European coordination on welcoming people fleeing the war against Ukraine"-suunnitelman operationalisointiin. Hän on myös toimeenpanemassa muuttoliike- ja turvapaikkasopimusta Unkarin maatiimin koordinaattorina. Völgyi on muuttoliikkeen hallinnan maisteri sekä kansainvälisten suhteiden ja viestinnän kandidaatti.

Jutta Saastamoinen, erityisasiantuntija, EMN Suomi

Jutta Saastamoinen on työskennellyt erityisasiantuntijana Suomen EMN-yhteyspisteessä vuodesta 2014 lähtien. Hän on työskennellyt aikaisemmin ylitarkastajana Maahanmuuttoviraston turvapaikkayksikössä sekä tutkijana Maahanmuuttoviraston maatietopalvelussa. Saastamoinen on suorittanut maisterin tutkinnon Venäjä- ja Itä-Eurooppa-opinnoissa Oxfordin yliopistossa sekä kandidaatin tutkinnon kansainvälisessä politiikassa St Andrews'n yliopistossa Skotlannissa.

Ave Lauren, Migration Policy Expert, OECD, PhD

Ave Lauren on maahanmuuttopolitiikan asiantuntija OECD:n Employment, Labour and Social Affairs -osastolla. Hän keskittyy työssään Ukrainan pakolaiskriisiin ja on käsitellyt esimerkiksi ukrainalaisten pakolaisten sosioekonomista integraatiota, dual intent -hankkeita, yhteistyötä diasporan kanssa ja strategioita paluuta ja uudelleenintegraatiota varten. Aiemmin Lauren on työskennellyt johtoasemissa Euroopan muuttoliikeverkostossa. Hän on erikoistunut työperäiseen muuttoliikkeeseen, integraatioon, kykyjen houkutteluun ja paluusiin. Lauren väitteli tohtoriksi maantieteestä Cambridgen yliopistossa.

Arseniy Svynarenko, sosiologi ja nuorisotutkija, PhD, Nuorisotutkimusseura ry

Arseniy Svynarenko on nuorisotutkija, jonka tutkimuksen keskeisiä teemoja ovat nuorten identiteetit ja nuorisokulttuurit. Hän on väitellyt tohtoriksi Kiovan Ševtšenko -yliopistosta. Tällä hetkellä Svynarenko työskentelee Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittamassa hankkeessa *Demokratian episteeminen toimintakyky algoritmien aikakaudella*, jossa hän tarkastelee tiedon saatavuutta, vastaanottamista ja tuottamista erityisesti vastikään Suomeen Venäjältä ja Ukrainasta saapuneiden nuorten näkökulmasta.

**Elina Nurmi, vastaanottopalveluiden osaston johtaja,
Maahanmuuttovirasto**

Elina Nurmi toimii vastaanottopalveluiden osaston johtajana Maahanmuuttovirastossa. Vastaanottopalveluiden osasto vastaa kansainvälistä suojelua saavien vastaanottokeskusten, ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän sekä säilöönottoyksiköiden toiminnan ohjauksesta, suunnittelusta ja valvonnasta sekä ylläpitää vapaaehtoisen paluun järjestelmää. Aiemmin Nurmi on työskennellyt tutkijana sekä Helsingin kaupungin maahanmuuttopäällikkönä ja johtavana asiantuntijana.

**Susanna Piepponen, erityisasiantuntija, työ- ja
elinkeinoministeriö**

Susanna Piepponen työskentelee maahanmuuttajataustaisten työnhakijoiden työllisyyden edistämiseksi työ- ja elinkeinoministeriön maahanmuutto- ja kotoutumisyksikössä. Aiemmin hän on edistänyt viranomaisten yhteistyötä pitkäaikaistyöttömien palveluiden kehittämisessä. Suomen liityttyä EU:n jäseneksi Piepponen on suunnitellut ESF:n osarahoittamaa toimintaa sekä sen seurantaa ja arviointia Suomessa. Piepponen on yhteiskuntatieteiden maisteri.

**Tanja Mustonen, pääkoordinaattori, Ukrainalaisten yhdistys
Suomessa ry**

Tanja Mustonen on Ukraine Help Center -keskusten pääkoordinaattori. Ukrainalaisten yhdistys Suomessa ry:n perustamat keskuksat Helsingin Vallilassa ja Espoon kaupunkikeskus Lippulaivassa tarjoavat monipuolista ukrainankielistä apua Venäjän hyökkäyssotaa paenneille ukrainalaisille.

Anniina Luotonen, tuottaja, Yle

Anniina Luotonen työskentelee tuottajana Ylen Poliitikka ja yhteiskunta -toimituksessa. Koko työuransa journalismin parissa työskennellyt Luotonen on ollut Ylellä vuodesta 2021 asti. Tätä ennen hän oli STT:ssä uutispäällikkönä ja muun muassa EU-kirjeenvaihtajana Brysselissä. Kirjeenvaihtajavuosien 2017–2019 isoja uutisaiheita olivat EU-maiden neuvottelut turvapaikkajärjestelmästä sekä Britannian ero EU:sta. Koulutukseltaan Luotonen on valtiotieteiden maisteri ja medianomi (AMK).

Ruslana Kuisma, toimitusjohtaja, RVK Palvelut Oy

Ukrainan Lvivistä kotoisin oleva Ruslana Kuisma muutti Suomeen 17-vuotiaana vuonna 1997 ja aloitti siivoustyöt vuonna 1999. Hän teki siivoojan töitä muutaman vuoden, minkä jälkeen hänet ylennettiin työnjohtajaksi. Vuonna 2017 Kuisma perusti toiminimen, jonka hän laajensi nopean suosion ansiosta vain kahta kuukautta myöhemmin RVK Palvelut Oy:ksi. Nykyisin Kuisma toimii yrityksensä toimitusjohtajana. RVK Palvelut Oy työllistää 65 henkilöä, joista suurin osa on ukrainalaisia.

Olga Silfver, asiakkuuspäällikkö, Työllisyys Espoo

Olga Silfver vastaa vieraskielisten palveluiden kehittämisestä Työllisyys Espoossa. Hänellä on kokemusta kuntien kotoutumispolitiikasta, yhteisödialogista, aikuisopetuksesta ja maahanmuuttajien työllisyydestä. Silfver on kehittänyt useita palvelukäytäntöjä, kuten maahanmuuttajien kansalaisjärjestöfoorumien, järjestöjen kehittämistuen, yhteiskuntaorientaatiota kotivanhemmille, Korkeakoulutettujen osaamiskeskuksen ja Integration-messut. Hän on Monika-Naiset liiton hallituksen puheenjohtaja. Silfver on valtiotieteiden maisteri.